

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 787/2013-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. V. Č., B., zastúpeného advokátkou JUDr. E. Ľ., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právom podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 a jeho uznesením sp. zn. 4 Obo 59/2012 z 31. januára 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. V. Č. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2012 doručená sťažnosť JUDr. V. Č., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného

advokátkou JUDr. E. Ľ., B., ktorá bola následne doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 24. apríla 2013. Zo sťažnosti a z jej doplnenia vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 13 dohovoru postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 (ďalej aj „namietané konanie“) a jeho uznesením sp. zn. 4 Obo 59/2012 z 31. januára 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti, jej príloh a doplnenia vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania vedeného Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 48 Cb 3/1993 o zaplatenie peňažného plnenia s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia v procesnom postavení žalovaného v 2. rade.

Krajský súd rozsudkom č. k. 48 Cb 3/1993-K1-545 z 24. októbra 2007 uložil žalovanému v 1. rade povinnosť zaplatiť žalobcovi 113 312 Sk istiny a žalovanému v 2. rade (sťažovateľovi) uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 121 689 Sk istiny, pričom v časti o zaplatenie sumy 239 999 Sk žalobu zamietol a vo zvyšku konanie zastavil. Žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Žalovanému v 1. rade súd prvého stupňa označeným rozsudkom zároveň uložil povinnosť zaplatiť na účet krajského súdu sumu 8 825 Sk a žalovanému v 2. rade sumu 9 475 Sk ako náhradu trov znaleckého dokazovania. Rozsudok krajského súdu č. k. 48 Cb 3/1993-K1-545 z 24. októbra 2007 napadli v zákonnej lehote odvolaním žalobca i obaja žalovaní, t. j. aj sťažovateľ.

Najvyšší súd ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 5 Obo 13/2009 z 31. mája 2011 v znení opravného uznesenia sp. zn. 5 Obo 13/2009 z 25. októbra 2011 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a o trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na ich náhradu.

Rozsudok najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu sp. zn. 5 Obo 13/2009 z 31. mája 2011 v znení opravného uznesenia sp. zn. 5 Obo 13/2009 z 25. októbra 2011

napadli žalovaní v 1. a 2. rade (a teda aj sťažovateľ) dovolaním. O dovolaní rozhodol najvyšší súd ako dovolací súd uznesením sp. zn. 1 Obdo V 52/2011 z 28. júna 2012 tak, že dovolaním napadnutý rozsudok najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu sp. zn. 5 Obo 13/2009 z 31. mája 2011 v znení opravného uznesenia sp. zn. 5 Obo 13/2009 z 25. októbra 2011 v napadnutej časti zrušil a vec vrátil v zrušenom rozsahu odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„... vec sa nachádza na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 stále v nerozhodnutom stave, hoci od začatia konania uplynula doba 22 rokov... Aby bolo možné uzavrieť, že účastník má právo na poskytnutie ochrany pred zbytočnými prieťahmi v súdnom konaní podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, treba vyriešiť nasledovné otázky:

a/ či doterajšie konanie, trvajúce 22 rokov, možno charakterizovať ako neprimerane dlhé domnievame sa, že tomu tak je, pretože konanie ako celok určite nezodpovedá štandardom ani v našom práve, ani v práve EU či RE. Keďže Dohovor pre SR nadobudol platnosť a účinnosť 18.3.1992, ESLP bral zreteľ aj na to, v akom stave sa konanie nachádzalo k tomuto dátumu, potom možno celú dobu posudzovať z hľadiska čl. 6 ods. 1 Dohovoru, resp. čl. 48 ods. 2 ústavy a z nej vyčleniť primeranú dobu maximálne v trvaní 5-6 rokov; potom doba 16 rokov je zbytočným prieťahom v doterajšom konaní a pripomíname, že vec ešte stále nie je právoplatne skončená, dokonca ani meritórne rozhodnutá.

b/ označená doba 5-6 rokov bola primeraná aj vzhľadom na zložitosť prípadu - ide o bežný spor s dostatočnou literatúrou a judikatúrou, ktorý sa mal skončiť po 2-3 rokoch zamietnutím žaloby tak, ako sme to nemietli v prvom našom procesnom úkone a veríme, že aj tak skončí, lebo to nepovedajú už aj zrušujúce dôvody v rozhodnutí dovolacieho súdu - správanie sa sťažovateľa, ktorý bol vždy ústretový voči všetkým aj nesúvisiacim s vecou požiadavkám súdu. Čiže záver je taký, že iba nesústredenou zlou organizáciou práce súd, a jeho zlým judiciálnym názorom, je vec ešte stále nerozhodnutá.

c/ V dôsledku dlhotrvajúceho súdneho sporu sa z aktívneho sťažovateľa stala osoba dôchodkového veku, ktorý neprimeranú dobu a konzekvencie zo sporu - začatie exekúcie, poplatky, trovy konania a pod. - vníma podstatne emotívnejšie a intenzívnejšie, ba až

existenčne, takže ide objektívne o výraznejší zásah do jeho práva na spravodlivý proces a v ňom obsiahnutú jeho časovú dimenziu.

d/ Vzhľadom na uvedení dĺžku konania je iluzórne v rozhodnutí ústavného súdu favorizovať preventívnu či akceleračnú funkciu, ale triezvo vyhodnotiť jeho kompenzačnú funkciu. Vychádzajúc z judikatúry ESĽP /Scordino v. Taliansko alebo Apicella v. Taliansko ap./ takéto kompenzácia prichádza do úvahy vo výške 1.500 až 2.000 EUR za rok trvanie konania /nie prietáhov/ s ak by sme v našom prípade uvažovali len so sumou 1.000 EUR/rok konanie /ide o 50 % kompenzáciu oproti rozhodnutiam ESĽP/, potom súd by mal sťažovateľovi za minimálne 16 rokov zbytočného konania, priznať sumu 16.000 EUR. “

Vo vzťahu k judikatúre ústavného súdu súvisiacej s povinnosťou účastníka konania vyčerpať opravné prostriedky a iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a medzi ktoré patrí i sťažnosť predsedovi súdu na prietáhy v konaní pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, sťažovateľ uvádza: „*ESĽP vo vzťahu ku SR neustále opakuje, že hierarchickú sťažnosť predsedovi súdu nemožno považovať za právny prostriedok nápravy proti neprimeranej dĺžke konania, pretože neumožňuje uložiť sudcovi povinnosť urýchliť konanie, ani neposkytuje odškodnenie ujmy; navyiac v tomto čase je skutočne iluzórne očakávať od podania sťažnosti predsedovi súdu plné odškodnenie za 16-ročné zbytočné prietáhy, preto sme už žiadnu sťažnosť nedávali. “*

Ústavný súd zistil, že v období po doručení sťažnosti najvyšší súd ako odvolací súd uznesením sp. zn. 4 Obo 59/2012 z 31. januára 2013 zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 48 Cb 3/1993-K1-545 z 24. októbra 2007 v napadnutom vyhovujúcom výroku a vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Na túto skutočnosť sťažovateľ zareagoval v doplnení sťažnosti z 19. apríla 2013, v ktorom okrem iného uvádza:

„Domnievame sa, že uznesenie odvolacieho súdu z 31. 1. 2013, ktoré nám bolo doručené 17. 4. 2013, je alibistické, teda svojvoľné a neracionálne, a je v extrémnom rozpore s ústavnými princípmi právnej istoty, spravodlivosti, proporcionality a primeranosti doby konania, teda objektívne neakceptovateľné a porušujúce princípy právneho štátu... pretože:

a/ Odvolanie je v našom právnom systéme vybudované na zásadách apelačného - nie kasačného konania, ktorý ukladá odvolaciemu súdu preskúmať rozhodnutie súdu 1. stupňa ako po stránke skutkovej, tak aj právnej s tým, že vo veci vydá meritórne rozhodnutie /pórov. § 220 a § 221 OSP/,

b/ Takže alibistickým a arbitrárnym zrušením rozsudku krajského súdu /ktoré inak pred kasačným zásahom dovolacieho súdu považoval za správne/, prima facie porušil právo sťažovateľa na fair proces v jeho časovej dimenzii, lebo doba, o ktorú sa predlžuje súdne konanie po kasačnom rozhodnutí dovolacieho súdu - už teraz je to doba takmer 1 roka a je otvorená ďalšia doba v konaní pred súdom prvého stupňa a potom aj možnosť na odvolacie konanie, ktoré mohli byť eliminované konečným rozsudkom odvolacieho súdu po tom, čo by len rešpektoval právny názor dovolacieho súdu - je dobou zakladajúcou zbytočné priedahy v súdnom konaní, zjavne pričítateľné na vrub odvolacieho súdu, a to v tak časovo dlhej kauze, ktorá je snád' aj v slovenských pomeroch unikátom, keď trvá vyše 22 rokov a opäť sa dostala pred súd prvého stupňa.

Časový horizont toho, kedy sa účastníkovi dostáva konečného rozhodnutia vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou právnej istoty a celkovej spravodlivosti konania. Neprimeraná dĺžka konania sa totiž priamo odráža na dôvere občana v štát, jeho inštitúcie ochrany práva a v právo ako také, čo je základnou podmienkou pre riadne fungovanie právneho štátu.

Keďže postup a rozhodnutie odvolacieho súdu je z ústavného hľadiska neospravedlňiteľný a neudržateľný, pretože má za následok ďalšie porušovanie označených základných práv sťažovateľa, zasiahnuť by mal ústavný súd, ako vrcholný orgán ochrany ústavnosti po tom, čo zlyhali všeobecné súdy.“

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti a jej doplnení sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo JUDr. V. Č., na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a v primeranej dobe podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a čl. 13 Dohovoru, v konaní vedenom na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 4 Obo 59/2012, porušené boli.

2. Uznesenie najvyššieho súdu z 31. 1. 2013, sp. zn. 4 Obo 59/2012, zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. *Prikazuje najvyššiemu súdu konať bez zbytočných prieťahov.*

4. *JUDr. V. Č. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 16.000 EUR, ktorú sumu vyplatí Najvyšší súd SR do 2 mesiacov.*

5. *JUDr. V. Č. priznáva náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 323,48 + 165,55 /odmena za toto podanie/, celkom 489,03 EUR, ktorú samu zaplatí Najvyšší súd SR na účet JUDr. E. L.. v lehote do 2 mesiacov.“*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného

súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Z petitu sťažnosti a jej doplnenia možno vyvodiť, že sťažovateľ namieta:

1. Porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012.

2. Porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 a jeho uznesením z 31. januára 2013.

3. Porušenie čl. 1 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 13 dohovoru v spojení s porušením základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 a jeho uznesením z 31. januára 2013.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak napadnutým rozhodnutím

alebo postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, ak neexistuje vzájomná príčinná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím alebo napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že „... *vec sa nachádza na Najvyššom súde SR pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 stále v nerozhodnutom stave, hoci od začatia konania uplynula doba 22 rokov...*“, ústavný súd poukazuje na svoju viazanosť petitom sťažnosti v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, z ktorého vyplýva, že ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011). Keďže sťažovateľ sa v petite sťažnosti domáha preskúmania postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012, ústavný súd posudzoval porušenie sťažovateľom označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru len vo vzťahu k označenému subjektu (najvyššiemu súdu) a namietanému konaniu (konanie vedené pod sp. zn. 4 Obo 59/2012).

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07). Táto skutočnosť umožňuje preskúmať časť

sťažnosti smerujúcu proti namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 spoločne.

Na účely preskúmania opodstatnenosti tejto časti sťažnosti si ústavný súd vyžiadal spisovú dokumentáciu, z ktorej zistil tieto skutočnosti:

Konanie o odvolaní účastníkov konania proti rozsudku krajského súdu č. k. 48 Cb 3/1993-K1-545 z 24. októbra 2007 začalo 24. júla 2012, keď bola právna vec predložená najvyššiemu súdu ako odvolaciemu súdu na rozhodnutie; konanie bolo vedené pod sp. zn. 4 Obo 59/2012.

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Obo 59/2012 z 31. januára 2013 rozsudok krajského súdu č. k. 48 Cb 3/1993-K1-545 z 24. októbra 2007 v odvolaní napadnutom vyhovujúcim výroku a vo výroku o náhrade trov konania zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia zo súdneho spisu konštatuje, že najvyšší súd v období odkedy mu bol predložený spis vo veci sťažovateľa, t. j. od 24. júla 2012, až do svojho rozhodnutia o odvolaní (31. januára 2013) v namietanom konaní postupoval v zásade plynulo, pričom jeho postup zodpovedal druhu a povahe konania.

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prieťahoch. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania [porovnaj § 120 ods. 1 a 4 Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), napr. IV. ÚS 147/04].

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti dospel k záveru, že postup najvyššieho súdu v namietanom konaní nie je poznamenaný priet'ahmi takej intenzity, že by ich bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto ju podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a napadnutým uznesením

V súvislosti s predbežným prerokovaním tejto časti sťažnosti ústavný súd považoval za potrebné poukázať na právny názor vyplývajúci z jeho ustálenej judikatúry, podľa ktorého vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a tiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom

a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

Ústavný súd poukazuje na to, že uvedený článok ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Z doplnenia sťažnosti vyplýva, že podľa názoru sťažovateľa je uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Obo 59/2012 z 31. januára 2013 *„alibistické, teda svojvoľné a neracionálne, a je v extrémnom rozpore s ústavnými princípmi právnej istoty, spravodlivosti, proporcionality a primeranosti doby konania, teda objektívne neakceptovateľné a porušujúce princípy právneho štátu... pretože... odvolanie je v našom právnom systéme vybudované na zásadách apelačného - nie kasačného konania, ktorý ukladá odvolaciemu súdu preskúmať rozhodnutie súdu 1. stupňa ako po stránke skutkovej, tak aj právnej s tým, že vo veci vydá meritórne rozhodnutie /porov. § 220 a § 221 OSP/“.*

Podľa § 220 OSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219) ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1).

Z § 220 OSP vyplýva, že odvolací súd je povinný zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa vždy, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie alebo zrušenie, ktoré obligatórne skúma.

Podľa § 221 ods. 1 OSP súd rozhodnutie zruší, len ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,
- c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,
- f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,
- g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát,
- h) súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav,
- i) sa rozhodlo bez návrhu, nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali,
- j) bol odvolacím súdom schválený zmier.

Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia najmä uviedol: „Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 243d ods. 1, veta druhá O. s. p.), opätovne prejednal odvolanie žalobcu v rozsahu podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaných je dôvodné.

Podľa ust. § 243d ods. 1 O. s. p., ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a či. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je aj právo, účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Vyjadrením uvedeného práva je aj znenie § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku uvedie súd podstatný obsah prednesov, stručne a výstižne vyloží, ktoré skutočnosti má

preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov spravoval, prečo nevykonal i ďalšie dôkazy a posúdi zistený skutkový stav podľa príslušných ustanovení, ktoré použil. Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.

Odvolačí súd vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa tieto požiadavky nespĺňa.

Keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa neobsahuje náležitosti v zmysle ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p., nie je dostatočne odôvodnené, a preto je nepreskúmateľné. Postupom súdu bolo porušené právo účastníka na spravodlivé súdne konanie, v dôsledku čoho mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, čo je prípustným odvolacím dôvodom podľa § 205a ods. 2 písm. a/ O. s. p. v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného rozsudok v napadnutej vyhovujúcej časti a vo výroku o náhrade trov konania podľa § 221 ods. 1 písm. f/, h/ O. s. p. zrušil a vec v zmysle § 221 ods. 2 O. s. p. v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, v ktorom súd prvého stupňa rozhodne i o trovách, odvolacieho a dovolacieho konania.“

Z uvedenej argumentácie vyplýva, že najvyšší súd ako odvolací súd viazaný v zmysle § 243d ods. 1 OSP právnym názorom dovolacieho súdu dospel k záveru o existencii podmienok na zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa [§ 221 ods. 1 písm. f) OSP], preto nemohol postupovať podľa § 220 OSP a rozhodnutie zmeniť.

V prípade, ak odvolací súd zistí v rozhodnutí súdu prvého stupňa niektorú z väd taxatívne vypočítaných v § 221 ods. 1 OSP, je povinný toto rozhodnutie zrušiť, pričom zákonodarca neponecháva súdu v tomto prípade voľnú úvahu, pretože ide o vady mimoriadne závažné, pri ktorých sa nepripúšťa, aby odvolací súd rozhodol vo veci samej.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie najvyššieho súdu nemožno považovať ani za zjavne nedôvodné, ani za arbitrárne. Ústavný súd rešpektuje, že je primárnou úlohou

všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor najvyššieho súdu a jeho závery možno v posudzovanej veci považovať za zrozumiteľné a logické, a preto z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné.

Sťažovateľ ďalej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní z tých istých dôvodov, na základe ktorých sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V nadväznosti na túto skutočnosť ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

Ústavný súd poukazuje na časť II.1 tohto rozhodnutia, v ktorej dospel k záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v súvislosti s namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto v tomto prípade nie je na mieste uvažovať o prípadnom odmietnutí spravodlivosti.

Sumarizujúc doposiaľ uvedené ústavný súd v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a napadnutým uznesením, sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

II.3 K namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 13 dohovoru postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a napadnutým uznesením

Sťažovateľ tiež namieta, že postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a napadnutým uznesením bol porušený čl. 1 ods. 1 ústavy a jeho právo podľa čl. 13 dohovoru, pričom z jeho argumentácie vyplýva, že ich porušenie namieta v spojení, t. j. v priamej príčinnej súvislosti (z obdobných dôvodov) s namietaným porušením svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd, vychádzajúc zo skutočnosti, že dospel k záveru, že vo vzťahu k sťažnosťou namietanému postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obo 59/2012 a jeho uzneseníu z 31. januára 2013 nie sú splnené podmienky na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, konštatuje, že z obdobných dôvodov neprichádza do úvahy ani vyslovenie porušenia práva podľa čl. 13 dohovoru a ani čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý má navyše charakter všeobecného ústavného princípu, a nie konkrétneho základného práva alebo slobody garantovaného ústavou. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej uvádza, že všeobecné ústavné princípy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. V prípade, ak ústavný súd dospeje k záveru, že v danom prípade namietaným rozhodnutím alebo postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu konkrétnych základných práv alebo slobôd, príp. práv vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, tak neprichádza do úvahy ani vyslovenie porušenia tých ustanovení ústavy, ktoré majú charakter všeobecného ústavného princípu (m. m. IV. ÚS 383/08).

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. decembra 2013